

razgledih, in te iz leta 1965, spregovorjene v televizijski ekran, nevšečne in zasenčene s polemičnimi protesti že spričo stalnega boja naših gledaliških ljudi za goli obstanek. Nujne pa so bile te in takšne ugotovitve in nujne bodo tudi še za prihodnje dni, če naj gre za pravo, za umetniško veljavo te naše mestne ustanove, saj se obnavlja na tem odru že petnajst let stari in nerazrešeni spor med zahtevo po storitvah in željo po stvaritvah in začasni rezultat — upajmo, da zares le začasni rezultat — je ta, da prekriva obrtniška spretnost čedalje bolj umetniško domiselnost celo v uspešnih uprizoritvah te naše mestne družine.

In kakor je diagnoza za ta primer nemara nesporna, tako je prognoza sporna, polna upravičene skepse, saj vse kaže, da imajo mestni očetje takšno gledališče, kakršnega si želijo — zaslužno družinico pri-ljudnih komedijantov z nezahtevnimi gledalci in zahtevnimi kritiki.

RAJKIN V LJUBLJANI

S c d

V mesecu maju je gostoval z dvema predstavama izvrstni Arkadij Rajkin iz Leningrada. Njegovo gledališče satiričnih, humorističnih in kritičnih miniatur z vso pravico zasluži svetovni sloves. Toda namen teh vrstic ni poročilo o umetniški vrednosti njegovega nastopa in njegovega gledališča, marveč le poizkus zapiska o publiki mesta ljubljanskega, v katerem je Rajkin gostoval. Pravijo, da so Rajkinove predstave povsod razprodane, tudi za nekaj mesecev vnaprej. Na nekem gostovanju po Sovjetski zvezi je Rajkin obolel in predstava je odpadla. Ko pa so ljudem hoteli vrniti denar, ga le-ti niso hoteli sprejeti, rekoč, da bodo varovali vstopnice do prihodnjega obiska. Čez tri leta se je to v resnici zgodilo. Pravijo, da tudi na zahodu ni moč dobiti vstopnic za Rajkinove predstave, tolikšen je njegov umetniški sloves v Evropi.

Pri nas ni bilo te nevarnosti. Celo Beograd, na katerega gledamo tolikokrat s tradicionalno alpsko-katoliško-liberalno-socialnodemokratsko-srednjeevropsko-tehniško-civilizacijsko-absurdnofilozofsko vzvišenostjo, je teden dni pred gostovanjem pokupil vse vstopnice. Kulturna Ljubljana z Univerzo in Akademijo, s tremi umetniškimi šolami, s petimi gledališči, Filharmonijo, številnimi kulturnimi društvi in organizacijami in z nekaj tisoč kulturnih delavcev, umetnikov in znanstvenikov ni mogla napolniti dvorane Mestnega gledališča ne prvi ne drugi večer. Ob tem se človek spomni, da je na otvoritvi izvrstne razstave madžarske uporabe umetnosti bilo navzočih, če odštejemo madžarskega ambasadorja, njegovega svetnika in njegovega dopisnika, le osem ljudi; da je bilo prodanih za gostovanje odličnega slovaškega Narodnega gledališča le nekaj deset kart itd. Medtem pa polnijo ne samo navadni in poslovni ljudje, marveč tudi kulturni Slovenci bare in ploskajo streptasu vzhoda in zahoda in tako dokazujejo nemoč naše kulturne province.

Nihče ne trdi, da morajo obiskati vsi vse kulturne prireditve, toda ugotoviti moramo, da zanimanje našega človeka za kulturo pada iz leta v leto. Vendarle pa se moramo vprašati: Odkod ta rastoča brez-

briznost, ki se ni pokazala, kot rečeno, prvič ob Rajkinovem primeru, marveč jo opazujemo že nekaj let ob tujih gostovanjih. Kajti tuja gostovanja — gre seveda samo za kvalitetna — širijo naša obzorja, vzpostavljajo primerjave in kritična vzporejanja med našimi in tujimi zmogljivostmi in vrednostmi. Kaj pa če prav tega naša provincialna mentaliteta ne prenese in noče trpeti? Čemu primerjati, ko pa nam je dobro v naši provincialni samovšečnosti. Kdo pa je sploh to Rajkin? Pravijo, da je celo iz Leningrada, torej ga ne poznamo in s tem je naša kritična sodba izrečena, potrjena in zapečatenjena. Naše kulturno obnašanje postaja vse bolj in bolj gastronomsko in kulinarično. Želimo državljanski mir, samozadovoljstvo, kozarec dobrega vina, čeden avtomobil, ne pa Rajkina z njegovimi satirami in kritiko. Kaj nas briga, če je bil Rajkin zaprt pod Stalinom zaradi svoje poetične kritičnosti, kaj nam je mar njegova človečna nostalgija in spoznanje, da je življenje bridko tragično in pomandrano od vseh vrst državnih in antidržavnih, družbenih in antidružbenih mehanizmov. Kdo se bo ukvarjal z njegovim bojem za umetniško resnico, za zvestobo človeku in za omejitvev spolitizirane politike. Ne, za nas to ni zanimivo. Mi želimo red in mir in pa trden most v naši provinci, želimo si ugodja, zdravja pa tudi majhnih neodgovornosti. Mi se bomo bojevali tako rekoč privatno, nenevarno, premišljeno in v ozkem krogu. Zato pač ne želimo Rajkina in njemu podobnih. Če bi ga poznali, bi nas lahko kdo vprašal: Kje pa je vaš Rajkin, zakaj ga niste ustvarili? Mar vam ni potreben kot kruh in voda, mar ni v vaši deželi tudi nekaj duhovnega in moralnega gnoja, s katerim bi se lahko spopadla kar legija Rajkinov? Ne zgolj politični in gospodarski mehanizmi, marveč tudi kulturni delavci sami smo pomagali omejiti vrednost in pojem kulture in umetnosti ter njune družbene veljave. To potrjuje tudi obisk Rajkinovih predstav. Ne, Rajkina skoroda ni bilo v Ljubljani.

RAZGLEDI

IZVRSTEN DAN ZA BANANA RIBE

J. D. Salinger

V hotelu je bilo sedemindevetdeset časnika iz New Yorka in glede na nesramnost, s katero so se polastili medkrajevnih linij, je morala dekle v 507 čakati od poldneva skoraj do pol treh, da je prdrla s svojim pozivom. Vendar je izkoristila čas. Prebrala je članek v ženski reviji žepnega formata — naslov je bil Spolnost je zabava — ali pekel. Oprala je glavnik in krtačo. Očistila je madež iz krila svoje svetlorjave obleke. Prestavila je gumb na bluzi, ki jo je bila kupila v modni hiši Saks. Izpulila si je dve na novo zrasli dlaki iz materinega znamenja. Ko je telefonist končno pozvonil v njeni sobi, je sedela na stolu pri oknu in je bila skoraj končala lakiranje nohtov na levi roki.